

„...ha készen áll az emlék, megjön az igazának diadala...”

150 éve született Zala (Mayer) György

Az ifjú Zala György

„Mayer Zala, vésőd alól dicső
múltunk mázsás törvénye perel;
gyors tekintetű, párducos Árpád
és a Hét Vezér; s bár „egyetlen
négyzetcentiméterük sem hiteles”
mégis hisszük, így jöhettek csak,
lobogó ingujjban, fölkinálva nekik
magát a végtelen róna, ki nem
elégített gyönyörű lány,
Pannónia.”

(Bence Lajos: Óda a hazatérőhöz Lendva
1996. október-november)¹

„Nekünk magyaroknak, kik szinte örömmel szeretjük
constatálni azon jelenséget, hogy művészetünk felfogás-
ban nagyon rokonszenvez a franciákéval, szintén van egy
mesterünk motívumai a nemzet történelmének apotheosisá-
ból merítvén, neve pedig hasonhangzású az ország
egyik legszebb megyéjének nevével. Zala György Zala
vármegye szülőtte.” – olvashatjuk a Zala vármegyei év-
könyv a Millenniumra diszkiadásában.²

A második ezredfordulón a magyarság birtokba vette a
Kárpát-medencét. Hét különböző pontján (a munkácsi
várhegyen, a nyitrai Zobor-hegyen, a Morva vízének a

Dunába torkollásánál emelkedő dévényi várhegyen, Pannonhalmán, a zimonyi várhegyen, Pusztaszere-
ren és a brassói Czenk-hegyen) kitűzte a honfoglalás szimbólumait. Maradandó középületekkel gazda-
gította, vasúttal behálózta egész területét. Egyesítette Pest-Budát, hivatalos nyelvét avatta ősei nyelvét,
felkutatatta a Corvinákat, faggatta Anonymus gesztáját. Felmérte, jegyzékbe foglalta műemlékeit.³ Ár-
va-féllárva ösztöndíjasokat küldött Európa egyetemre, akadémiára. Hatalmas vásznakon megörökí-
tette Taorminát és Libanon cédrusait, az egri nők hősiességét, Hunyadi László siratását – és a Majálist.
Körképen jelenítette meg a magyarok bejövételét. Átépitette a budai várat, a jáki és a Boldogasszony
templomot, valamint a pécsi székesegyházat. Felépítette az ország házát – méltó pompával ünnepelte a
Millenniumot.

A millennium történelmi atmoszférája a hazai művészetekben érthetően felerősítette a felújított kor-
stílusok eklektikus továbbélését. A hagyományokkal szakító, modern művészeti törekvések képviselői,
illetve a megélenkülűtkeresési kísérletek eredményei ugyanabban az időben követeltek bebecsátatást
a kiállítótermekbe, szalonokba és a művészképzésbe.⁴

¹ B. Gy.: Zala György–György Zala 1858–1937 Előszó: Göncz László (magyar-szlovén nyelvű kismonográfia).
Lendvai füzetek. Lendva 1996. 10–12. old.

² „... Mi a névváltoztatást illeti, az ország színe-java előtt mindenestre kalapemelést érdemelnek mindazok,
kik annyi erkölcsi önuralommal bírtak, önmagukon ezt megvalósítani, nem hallgathatom el azonban azt a né-
zetemet és hibásnak tartom e nemzeti törekvést azok részéről, kik létező, élő családneveket vettek fel, nem
mintha azoknak ártottak volna, de kétségkívül ártottak önmaguknak, mert egyúttal kételyüknek adtak kifeje-
zést, hogy felvett nevüknek egykoron hasonló fényt szerezni képesek lehettek volna-e?” Századunk névváltoz-
tatásai 1800–1893. Kiadja Hornyánszky Viktor Bp. 1895. Bevezetés 2. old.

³ A hazai műemlékek 1901. évben készített lajstroma. Zala vármegye, 1902.

⁴ B. Gy.: A Millennium szobrása Zala György Előszó: Bereckly Loránd 1858–1937, Bp. 1999.

Ebben a mozgalmas, ellentmondásos korban jelentkezett Zala György és kiváló kortársai (Stróbl Alajos, Fadrusz János és mások). Ők lettek a távolodó XIX. század hiteles tanúi, avatott epikusai. Mindannyian vállalták, és erősen vallották magyarságukat. A megrendelők, a mecénások bénító részletességű elvárásai közepette is egyéni látásmódjuknak, habitusuknak megfelelő formanyelvet alakítottak ki. Eltérő alkatuk, vérmérsékletük szerencsére műveikben is jól érvényesül. Erről például a szinte egyidőben mintázott lovas-szobraik (Stróbl Alajos várbeli Szent István-, Fadrusz János kolozsvári Mátyás- és Zala Györgynek az új parlament déli kapuja előtt felavatott Andrássy Gyula⁵ szobra) összevetése, de a szegedi Széchenyi térre állított emlékműveik elemzése során is meggyőződhetünk. Ugyanígy a Kúria épületének plasztikái⁷ is hasonlóan nagyszerű példái a tehetség, a kvalitás eltérő megnyilvánulásának.

A fiatalon elhunyt nagy vetélytárs, Fadrusz János emberségének, művészi alázatának, igazságszeretetének meggyőző szép példái a következő levélrészletek. „Igaz, hogy Zala egy nem mindennapi szerencsét talált, de az is igaz ám, hogy a szerencse sem talál minden nap egy Zalát. Búszke lehet hazánk e két szobrászára. Zala meg Stróbl, és ha az emberek azt firtatják mindig, hogy melyik nagyobb, Zala vagy Stróbl, akkor eszembe jut Goethe egy mondása, amint a németek azon civakodnak, hogy melyik nagyobb Schiller vagy Goethe. Azt mondta hogy: Legyenek boldogok, hogy van nekik egy ilyen pár, mint mi.”

A Maribori Püspöki Levéltárban őrzött anyakönyvben⁸ Zala György életének három fontos eseményét jegyezték fel: Alsó-Lendván a 69. számú házban élő Mayer Ferenc és Kallivoda Katalin család gyermekeként 1858. április 16-án látta meg a napvilágot. Aztán, hogy Budapest főváros tanácsának a zalamegyei alispán leirata alapján „Mayer György Zala nevet vett fel.”⁹ Majd pedig, hogy 1924. IV. 17-én „kontraktust” kötött a Zomborról származó özvegygel, a huszonnégy évvel fiatalabb Klug Klotilddal. „Négylovas hintón vittek keresztelni emlegette a művész, hogy később gyalogszerre, omnibuszra szoruljak.”¹⁰

A lendvai emlékkiállítás plakátterve

⁵ 1902. szeptember 6-án aztán Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics Gyula közoktatásügyi, Darányi Ignác földművelésügyi miniszterek, báró Podmaniczky Frigyes, Márkus József főpolgármester, Hauszmann Alajos műegyetemi tanár és gróf Klebelsberg Kunó miniszteri fogalmazó, jegyző már az életnagyságú szobrot tekintette meg. Zala György, a Millennium szobrásza p. 41. – A szobrot 1945 decemberében az első ideiglenes Duna-híd, a Kossuth híd megépítése során lebontották. 1950-ig őrizték, majd beolvasztották.

⁶ Stróbl Alajos: Széchenyi István, Fadrusz János; Tisza Lajos kormánybiztos, Zala György: Deák Ferenc. 1912.

⁷ Stróbl Alajos: Justitia, Fadrusz János: Törvények öre és a Törvényhozó allegorikus alakjai, Zala György: Bírósági tárgyalás, Törvényhozás, Törvénytánítás domborművei a homlokzati timpanonon. 1886

⁸ Matricula Baptisatorum Parochiae Alsó Lendvaiensis Ab Anno 1844 usque 1858, sz. 89. Maribor Püspöki Levéltár

⁹ Mayer György kérelme névváltoztatására, 1882. október 11. Országos Levéltár, K 150 188315545-83. Századunk névváltoztatásai 1800–1893.

¹⁰ Az áthallás nem lehet véletlen: „Boldog vagyok, hogy Nagykőrös városának dolgozhattam, bár lett volna a munkám nemzeti örömet kifejező és nem gyászemlék, amelyet vérvő szívvel és könnyekkel övez az anyák, özvegyek és árva sokasága, akiknek nem nyújthattam más vigaszt, mint lelkem melegével és tudásom szorgalmával készített munkámat” írta 1927. március 28-án az I. Világháborús hősök emlékműve avatása után Zala György. A kölcsönös megelégedéssel teljesített szobormű elmélyítette a művész és Nagykőrös város kapcsolatát: „Mindenkoron ragaszkodással vallom magamat az Alföld kulturális központját jelentő Nagykőrös városhoz kapcsoltnak, ahol Arany János és nagy társai dolgoztak a lelki művelődés fejlesztésén.”

A kilencéves korában árvasorsra jutott fiú a fővárosi reáltanoda és a mintarajziskola után a bécsi és müncheni akadémiákon jó nevű, jelentős megbízásokon dolgozó mesterek mellett és irányításával a klasszikusokon nevelkedett. „Egész sor tanára volt Bécsben és Münchenben az akadémiákon, különféle szellemiségű, más-más felfogású, a művészi alkotás áthatatól különbözően áthatott mesterek nem igaz, hogy Zala György bármelyiknek is a hatása alatt maradt. Csak mesterséget, jártasságot, ízlést, a formákkal való bánást, a hatások dinamizmusát tanulta vagy leste el tőlük. Mindegyiktől mást, más hasznos megismerést. De a bécsi Hellmertől nem lett barokkista, a müncheni Knabl nem plántált lelkébe vallásos vagy csak egyházi sejtelmes idealizmust. Wagnertől nem formálta művészi beállítást naturalisztikusan nagyvonalúvá és Eberle Siriusnál töltött utolsó évében nem lett művészi meggyőződésévé az, hogy a pompa az idő stílusa, noha kétségtelen, hogy a dekorációt mindvégig leghatásosabb stílus eszközeinek tartotta.”¹¹

Zala György bontakozó tehetségéről, megszállott szorgalmáról és a korán elvesztett anyai utáni gyakorlásról egyaránt tanúskodnak szép akadémiai sikereket, marasztaló ajánlatot hozó – *Fél a baba, Mária és Magdolna* – első művei.¹²

Az ifjú művész hazájához, szülőföldjéhez való ragaszkodását, erős kötődését névválasztása és 1884-ben vállalt hazatelepülése is egyaránt igazolja. Az 1885-ben elhunyt Huszár Adolf félbehagyott nagy munkáját, az Aradi vértanúk emlékművének befejezését, megvalósítását Zala Györgyre bízták. Az Aradi Múzeumban őrzött vázlatlatter allegóriái Zala keze nyomán kiteljesedtek, megteltek étellel, friss erővel. A szobor magva, alapszemje a realiztikus elemek a vértanúk domborműves plakettjei az allegorikus főalakokkal, a talapzat csúcsára állított Hungária-val és a középső mező négy, szinte önálló kompozícióban megfogalmazott Harckészség, az Áldozatkészség, az Ébredő Szabadság és a Haldokló harcos szoborcsoportokkal vált teljessé. A francia minták, illetve az amerikai Szabadság-szobor előképe lebegtek az alkotó előtt a Hungária mintázása közben. A szobor fejére Szent Margit koronáját helyezte, támaszkodó bal kezébe Szent István kardját mintázta meg. Az emlékmű 1925-ben történt lebontását jó állapotban túlélte. Többszöri kísérlet után az Aradi Szabadság-szobor Egyesület következetes, okos érvelésével 2004. április 25-én a Tüzoltó téren a Megbékélési Parkban újraállították.¹³

1889-ben megbízták a Budavári Honvédelem megmintázásával. A tervet bemutatták a közönségnek is. A bevételt jótékony célra fordították. 1893. május 21-én, a szobor avatásán az ország legkülönbözőbb vidékéről érkezett 1800 öreg honvéd között ott voltak a vár bevételében kitűnt zalai zászlóalj túlélői is. Vöczköndy László a Zalamegye, 1893. május 14-i számában közzétett kérelemmel fordult a megyében volt 48-as honvédekhez: „Ezen nemzeti ünnepély fénye és a szabadság védelmében dicső halált szenvedett névtelen hősök iránti kegyelet óhajtanóvá teszi, hogy az emléküket szentelt szobor leleplezésénél a honvédelemben elvért hősökkel a hazáért együtt harcolt bajtársak minél nagyobb számban megjelenjenek ... Az eddig jelentkezett Bogyai Kálmán, Utasi János, Sípos Bálint, Bezerédy Elek bajtársak részére belépőjegyek iránt intézkedtem.”

Már készült Feszty Árpád Magyarok bejövetele körképe. Munkácsy Mihály Honfoglalása, de a városok, megyék történelmi képekre adott megbízásaikkal is köszöntötték a Millenniumot.¹⁴ Mesterünknek gyakran felrótták, hogy pályázat helyett 1894-ben – Schickedanz Albert építéssel – megbízták az Ezredéves emlék elkészítésével. Az idő szorításában erre nemcsak a beérő művészi rang jogosít-

¹¹ *Gerő Ödön*: Művészetről, művészekről. Bp., é. n. 3. kiadás 359 old.

¹² „Academie der bildenden Künste ehrenmünze der König L. Bayer” Oldalélébe vésve: Zala Györgynek. Magyar Nemzeti Múzeum éremtár

¹³ *Markó Béla*: „... sokszor sziszüphoszinak tűnő küzdelemével tényleg megszabadítottuk fogságából, és újból nyilvános térre helyezték ezt a remekművet, monumentális alkotást. Mégis abban bízom, hogy valójában fordítva van: nem mi szabadítottuk meg a szobrot, hanem ő szabadított meg minket. Azt remélem, hogy megszabadított a pesszimizmusunktól, a kishitűségunktől, attól a történelmi keserűségtől, hogy nekünk semmi sem sikerül. A Szabadság-szobor legnagyobb jótéteménye nem az lehet, hogy szépségét szabadon csodálhatjuk, és sugárzásából mi is erőt meríthetünk, hanem az, hogy megszabadít minket az örök kudarc-érzéstől. Erre a szabaddalra van szüksége az erdélyi magyarságnak! Szabadítsatok meg minket, ti gyönyörűséges szoboralakok, a hitelenségétől, a kételytől, mert ime, erre várunk mindannyian! Eddig is tudtuk, amit most már hiszünk is, hogy ez a Szobor útjelző és útmutató is: mutatja az utat az örök Európa felé.” *Kiszabadítottuk – Románia Magyar Demokrata Szövetsége*, 2004 (szerk. *Szepessy László*) 7. old.

¹⁴ „Nagykanizsa város a gyűlésterem számára a király, Deák Ferenc és Kossuth Lajos képeit kívánna megfestetni; tanácsot kér a Társulattól, hogy tekintve a célt, hogy ezáltal legmélyebb tiszteletünket és hódolatunkat kívánjuk szemmel láthatóan kifejezni, a képek mely időből, mely ruházatban, mely környezetben és állásban volnának legkifejezőbben megfestendők.”

hatta fel, hanem a műtermében foglalkoztatott, a tervezett monumentális program megvalósításába bevonható tehetséges szobrászok: Senyei Károly Szent Istvánt, II. Endrét Teles Ede Szent Lászlót és III. Károlyt Füredi Richárd Könyves Kálmánt és II. Lipótot Kőllő Miklós IV. Bélát Kiss György Károly Róbertet Margó Ede I. Ferdinándot és Hunyadi Jánost mintázta meg.

„Magyarország ezeresztendős történetét gyúrja most Zala György bronzba, amely miatt itthon már annyi gáncs érte, amelynek pedig pusztán egyes részleteivel a világ minden részéből elhozta a legnagyobb művészeti kitüntetések, hírt és dicsőséget szerzett a magyar névnek... de ő rajongó szeretettel és lankadatlan energiával dolgozik tovább magasztos munkáján és bizva-bizik abban, hogy majd ha készen áll az emlék, megjön az igazának diadala... És mindazok biznak ebben, akiknek csak halvány sejtelmük van arról, mily óriási föladatot végez... Tulajdonképpen az emlék elkészítése egy jó emberöltőre való munka ... örök időkre készül, s ennek szobrai nem szabad és nem lehet a művészetben ideig-óráig uralkodó divat szerint megmintázni.”¹⁵

A Szilveszter pápa álmát megjelenítő Gábrriel arkangyal¹⁶, a vérszerződő Árpád fejedelem, Előd, Ond, Kond, Tas, Huba és Töhötöm vezérek lovas szobrai, a Háború bigája, a Béke szekere, a Munka és Jólét, a Tudás és Dicsőség allegorikus kettős szoborcsoportjai – a királyok galériájában pedig Nagy Lajos, Mátyás király, Mária Terézia és I. Ferenc József, illetve a szobrok alatt eredetileg megtekinthető tizennégy történelmi dombormű Zala György műve.¹⁷

Bízom benne, hogy három év múlva kész lesz a millenáris emlékmű, mint ahogyan bízom abban is, hogy lesz elegendő erőm többé soha, de soha el nem fogadni Magyarországon megbízást egy ilyen méretű műre – kesergett a megvalósítás nyomasztó tornyosuló terhei miatt a művész 1911-ben.

A történelem és a politika vihara nemcsak a hatalmas mű elhúzódo megvalósításába, hanem utóéletének drámai sorsába – vele együtt az alkotó életművének értékelésébe – is gyakran beleszólt. Infláció, anarchista rongálás, gáncsoskodás halasztotta 1929-re az avatást. A felületes méltatók emiatt anakronizmussal vádolják. Bombatalálat, az ötvenes években a Habsburgok iránt szított újabb ellenszenv is alakította (a ma látható) a főváros városképi arculatát meghatározó – a Múcsarnokkal és a Szépművészeti Múzeummal ékes Hősök tere – szobor-együttesét.

Zala György kiváló karakterérzéke, tökéletes fiziológiai és lélektani jellemzése figyelhető meg a Tanulmányfej és a Fájdalom című portréin. Megannyi kortárs íróról (Jókai Mór, Csiky Gergely, Csukássy József), művészekről (Ligeti Antal, Benczúr Gyula, Blaha Lujza, Gyenes László a színész¹⁸), a királyi párról készült arcképszoobrai vagy éppen egészalakos (Andrássy Gyula lovas-szobra, Erzsébet királyné Eskü-, újabban Döbrentei téri, Deák Ferenc szegedi¹⁹ emléke, a Millenniumi Emlékmű Mátyás király szobra) emlékművein.

Művészetéről azt vallotta, hogy szereti mindazt, ami klasszikus. „A klasszikus törekvéseknek vagyok híve... A reneszánszhoz érzem magam közelebb...” Ybl Ervin véleménye szerint Zala György szobrászatában az ünnepies felfogás gyakran megkapó igazsággal párosul, művészete közelebbi rokonságban van a francia, mint a német plasztikával. A Stefánia út sarkán felépített villája (Lechner Ödön), valamint érzékeny szépségű női portréi, leginkább pedig a Bayer-Krucsay síremléke vall a szecesszió mintázási és kompozíciós nyelvezetének egyéni hangvételű alkalmazására. A modern plasztika leegyszerűsítő tendenciáiról azt tartotta, hogy ő tudja, hogyan és mit lehet például az ő munkáin leegyszerűsíteni.

¹⁵ Lesskó János: Művészeink műtermükben Zala György. Vasárnapi Újság 1912. 59. évf. 25. sz. 507. old.

¹⁶ Az 1900-as világiállítás a magyar művészet nagy sikerét hozta. Grand Prix-t kapott: Benczúr Gyula festő, Zala György Gábrriel arkangyal, Stróbl Alajos Anyánk című alkotása, Fadrusz János Mátyás király lovas-szobra; bútoraiért: Faragó József, a pavilon tervezéséért Bálint Zoltán és Jámor Lajos építésszek, a budai királyi várak építési terveiért: Hauszmann Alajos. Róna József szobrai és Csók István festményei aranyéremmel díjazták.

¹⁷ Nem valószínű, hogy a hátoldalra bevésse a királyok történetét: „... mert én a magyar nyelvet akarom köbe vézni, ahogy a rómaiak is a maguk nyelvét vették köbe. Örülünk, hogy végre európai formát kezd kapni nyelvünk, sok nyelvi géniuszunk folytán... Csak magyar felirat kerülhet a Millenniumi emlékre, amint-hogy minden szobromra feliratot fogok vézni és művésztársaimat is buzdítom erre. Hiszen a betűt dísznek is fel lehet használni, ennek segítségével az alkotó teljesebben megértheti gondolatát a szemlélővel és a köbevésett írás megmarad késői századoknak.”

¹⁸ Zala nevezetes alkotása az 1883-ban a Nemzeti Színházban bemutatott Ember tragédiája négy száz előadásának Lucifer szerepében örökítette meg.

¹⁹ Talapzatán a bevéséssel: „Amit erő és hatalom elvész, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják, de miről a nemzet félve a szenvedésektől önmaga lemondott, annak visszaszerzése nehéz és mindig kétséges.” Deák Ferencz. *B. Gy.*: Deák Ferenc emlékezete. Egy ismeretlen Deák szobor. *Ars Hungarica* 2003. 1. sz. 63–72. old.

teni. Csakhogy kell, hogy annak a leegyszerűsítésnek is a tudás legyen az alapja, mert különben csak a tehetségtelenséget leplezné... Hadd forrjon a bor. Majd a jövő megmutatja mennyit értek!”

„Zala György és nagy kortársai ismertették meg alkotásaik nyomán a magyar művészetet Európával, s övéké az érdem, hogy nemcsak egy-egy név, de az egész nemzet művészete kapott helyet és rangot a nyugat képzőművészeti életében. Óriási ugrás volt ez. A félhomályból a napvilágra. És hódítás. Hódítása a magyar alkotó géniusznak. Felvonulhatni és bevonulhatni külföldre, kitűnő művészeknek, sokaknak, együtt, egyetemesen. És jelentkezni: ime Magyarország művészete! Ez az Európába való bevonulás a Zala Györgyöknek soha el nem múló érdeme.

Tisztelettel és hálával gondolunk Zala Györgyre.” – búcsúzott hetven éve Sidló Ferenc művésztrás Zala Györgytől.

Borbás György

Nyolcvanéves az Erdélyi Helikon

„... az erdélyi irodalmat én sohasem mint külön, «autonóm» kis literatúrát néztem és méltányoltam. Számonra ez az egységes magyar irodalom egy része volt.” (Babits Mihály)

Az 1920-as évek elején, derekán mind hangsúlyozottabb lett az az igény, miszerint szükséges lenne az erdélyi írókat tömörítő szervezet megalakítása. 1923-ban a Maros megyei Gernyeszegen, egy templomszentelés ünnepség alkalmával, amelyre gróf Teleki Domokos, a környék arisztokráciája mellett meghívta a marosvásárhelyi írókat, Berde Mária írónő felvetette az ötletet a grófnak, hogy itt kellene megalakítani, a keszthelyi Helikon mintájára, az Erdélyi Helikont. Teleki udvariasan, de elutasította az ötletet. Ezen a beszélgetésen jelen volt a fiatal Kemény János báró, aki nemrég örökölte meg a szomszédos Marosvécsen levő várkastélyt a hozzátartozó hatalmas erdőbirtokkal. Feltehetően ekkor fogant meg benne a gondolat: ő elvállalná ezt a szép feladatot, de akkor és ott még nem nyilatkozott. Két évvel később, 1925 tavaszán a marosvásárhelyi írók Szászrégenben vendégszerepeltek. Itt már megkérdezte Kemény az írónőt, elég idősnek tartaná-e őt ahhoz, hogy kezébe vegye a Gernyeszegen felvetett erdélyi Helikon ügyét? Pontosabb megállapodásra ezúttal sem jutottak, csak azt szögezték le, hogy Kemény báró megindítja a mozgalmat és nem lesz semmi másra tekintettel a Helikon megalakításában, mint arra, hogy a csoportosulásba minden komoly erdélyi író bekerüljön. Hogy ez mennyire sikerült Keménynek, csak néhány nevet említünk az első meghívottak közül: Áprily Lajos, gróf Bánffy Miklós, Berde Mária, Gulácsy Irén, Hunyady Sándor, Kós Károly, Kuncz Aladár, Makkai Sándor, Molter Károly, Nyíró József, Reményik Sándor, Szentmihályiné Szabó Mária, Tamási Áron, Tompa László. Végre 1926 júliusában került sor az első marosvécsi (alakuló) Helikon-találkozóra, és kezdte el működését az a szabad írói munkaközösség, amely „... a romániai magyar írók legszámottevőbb és legjelentősebb irodalmi csoportosulása volt a két világháború közötti időszakban”.

Az első találkozó tizenkilenc résztvevője egy hét pontból álló határozatot fogadott el, amely az évek folyamán vörös szálként húzódott végig egész tevékenységükön és jelentette azokat az eszméket, amit követni és megvalósítani kívántak. A harmadik számú határozat kimondta: „A Helikon résztvevői megállapodnak abban, hogy szükség van az erdélyi írók tulajdon könyvkiadó vállalkozásának és folyóiratának megteremtésére. (...) A tervezett folyóirat főszerkesztőjének Bánffy Miklós gróft, felelős szerkesztőjének Áprily Lajost jelölték ki. A határozat nem volt azonnal megvalósítható. Áprily még a következő évi összejevetelen is csak arról számol be, hogy bár a folyóiratra égetően szükség van, de anyagiak hiányában a megjelenése késik. Véleménye szerint egy havonta egyszer megjelenő erdélyi irodalmi gerincű folyóiratra lenne szükség. A megvalósításra csak a következő, 1928-as év májusában került sor.

1928. március elején, a már kinevezett szerkesztő, Áprily Lajos örömmel újságolja Molter Károly barátjának: „... értesítelek a Szépművés Céh Igazgatóságának arról a határozataról, hogy a Helikon régióta tervezett folyóiratát 1928 májusában ERDÉLYI HELIKON néven megindítjuk. Azzal a reménységgel fogtunk hozzá a megszervezéshez, hogy az új folyóirat az erdélyi magyar írásművészet legjobb értékeinek gyűjtőhelye s a helikoni munkaközösség erőtlen életmegnyilvánulása lesz.”